

А. Д. Войцещук
кандидат економічних наук,
Заслужений працівник освіти України,
директор Хмельницького центру
підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів
Державної митної служби України

УДК 35.088.6

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ МИТНИХ ОРГАНІВ

У статті розкрито проблеми переходу на дистанційну форму навчання у системі безперервної освіти Державної митної служби України, під час підвищення кваліфікації працівників митних органів в умовах світової економічної кризи.

В статье раскрыты проблемы перехода на дистанционную форму обучения в системе непрерывного образования Государственной таможенной службы Украины во время повышения квалификации работников таможенных органов в условиях мирового экономического кризиса.

The transition to the distance training form in the system of the uninterrupted education of the State Customs Service during the professional development of the customs officers in conditions of the world economic crisis has been covered in the article.

Характеризуючи нинішній стан світової економічної системи, все більше аналітиків, експертів та політичних діячів використовують поняття “світова фінансова криза”. Тепер про це явище говорять як про доконану реальність.

Скорочення державного фінансування Державної митної служби України, в тому числі і на відрядження, поставило під загрозу виконання Плану підвищення кваліфікації працівників митної служби України й навчання кадрового резерву в 2009 р.

У зв’язку з розвитком сучасних технологій закономірно виникло запитання про можливу заміну стаціонарної форми навчання дистанційною.

Ще з 2007 р. в Центрі розпочався експеримент з впровадження дистанційного навчання.

Необхідно зрозуміти, за яких причин та умов дистанційне навчання стає найбільш привабливим в економічному плані. За нашим даними, дистанційне навчання дешевше традиційної освіти як мінімум на 30-40 %.

Сучасні системи дистанційної освіти стають невід’ємним інструментарієм неперервного навчання, особливо — післядипломної освіти.

Одним із шляхів підвищення кваліфікації працівників Державної митної служби є дистанційне навчання.

Наслідком об’єктивного процесу інформатизації дистанційне навчання ввійде в XXI ст. як найбільш перспективна, синтетична, гуманістична, інтегральна форма освіти, проте особливості дистанційної освіти саме в навчально-виробничому комплексі Держмитслужби України практично не досліджується. У пропаганду, організацію наукових досліджень і впровадження в педагогічну практику ідей дистанційного навчання зробили внесок такі вчені, як: А. А. Андреев, В. И. Солдаткін, В. И. Вдовюк, Н. А. Давидов, П. Г. Городовий, В. С. Максимов, В. П. Беспалько, В. В. Тріфонов, та інші [1].

У статті розкрито перехід на дистанційну форму навчання у системі безперервної освіти Державної митної служби України, під час підвищення кваліфікації працівників митних органів в умовах світової економічної кризи.

З метою забезпечення виконання Плану підвищення кваліфікації працівників

митної служби України й навчання кадрового резерву в 2009 р., затвердженого наказом Держмитслужби України від 30.12.2008 р., № 1488 протягом року, підвищення кваліфікації на базі Хмельницького центру буде відбуватися за дистанційною формою, за винятком підвищення кваліфікації працівників, уперше прийнятих на державну службу в митних органах.

Наказом Держмитслужби затверджено Положення про дистанційне навчання в системі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників митної служби України.

Положення розроблено відповідно до Законів України від 04.02.1998 р., № 74 “Про Національну програму інформатизації” [2], від 17.01.2002 р., № 2984-III “Про вищу освіту” [3], від 09.01.2007 р., № 537-V “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки” [4], Постанови Кабінету Міністрів України від 07.12.2005 р., № 1153 “Про затвердження Державної програми “Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці” на 2006-2010 роки” [5].

Дистанційне підвищення кваліфікації працівників митної служби України проходить згідно з затвердженими професійними програмами та навчально-тематичними планами для стаціонарної форми навчання [6].

Хмельницьким центром підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів ДМСУ розроблено програмно-інформаційне забезпечення для підвищення кваліфікації співробітників митних органів за дистанційною формою (в подальшому — Кейс).

Кейс є комплектом засобів навчання, які розміщено у кейсі і надається слухачу з моменту його зарахування на навчання. Дидактичне забезпечення достатнє для самостійної роботи з конкретного напрямку підвищення кваліфікації. Організація навчального процесу передбачає виконання домашніх завдань, проміжні та підсумкові екзамени.

Навчально-тематичний план складається із трьох складових: загальна, функціональна та галузева. В свою чергу складові складаються з модулів. В модулі входять заняття. Після кожного модулю слухач складає тестовий контроль за модулем. При успішному складанні програма дає можливість продовжити вивчення наступного модуля. Слухач, який таким чином вивчив всі модулі складової, проходить тестове завдання за складовою. По завершенню вивчення всіх складових пропонується тестове завдання за курсом підвищення кваліфікації.

На сьогоднішній день така розробка Центру дає можливість підвищити кваліфікацію співробітників митних органів без виїзду у відрядження до Хмельницького центру та відповідно без відриву від виконання ними своїх службових обов'язків.

Кейси за напрямками підготовки та детальна інструкція про їх встановлення та використання розміщені на FTP — сервері в мережі ЄАІС ДМСУ за адресою: <http://172.20.20.221/upload/15200>, а також на сайті Хмельницького Центру в мережі ЄАІС ДМСУ за адресою: <http://172.20.20.25>, звідки їх можна завантажити (автономність функціонування Кейсу дає можливість його встановлення на будь-якому (в тому числі, і приватному) персональному комп'ютері, обладнаному операційною системою MS Windows XP).

Формування навчальних груп проводиться наказом Хмельницького Центру, виданим на підставі наданої митними органами інформації щодо кандидатів на навчання. Після чого відповідний наказ доводиться до митних органів для ознайомлення співробітників, що будуть включені до складу таких груп. Останні, після ознайомлення з зазначеними наказами, отримують Кейс за напрямком підготовки та інструкцію з його застосування.

Повідомлення про ознайомлення слухача з наказом про його зарахування до складу навчальної групи, отримання ним кейсу за напрямком підготовки, інструкції з використання та початку навчання надсилається митним органом до Хмельницького центру, протягом п'яти діб з дня початку навчання, зазначеного в наказі.

По завершенню навчання слухачі складатимуть залік шляхом проходження комп'ютерного тесту за місцем розташування митного органу.

Диференційований залік у групах, що навчаються за дистанційною формою, проводиться за допомогою комп'ютерної програми-платформи тестування.

Комп'ютерна програма-платформа тестування та детальна інструкція про її використання розміщена на сайті Хмельницького Центру в мережі ЄАІС ДМСУ за адресою: <http://172.20.20.25>.

Дата та час проведення диференційованого заліку у групах, що навчаються за

дистанційною формою визначаються згідно наказу директора Хмельницького Центру.

Інформація про дату та час проведення диференційованого заліку в митні органи надсилається електронною поштою за тиждень до початку проведення заліку.

За добу до проведення диференційованого заліку працівникам відділів по роботі з особовим складом, відповідних митниць, надсилаються засобами електронної пошти паролі доступу до комп'ютерної програми-платформи тестування.

Доступ до комп'ютерної програми-платформи тестування надається працівниками Хмельницького Центру в день проведення диференційованого заліку.

Працівники відділів по роботі з особовим складом, відповідних митниць, в свою чергу повинні:

- забезпечити явку слухачів дистанційної форми навчання для проведення диференційованого заліку;

- при неможливості виконання попереднього пункту, за поважних причин (лікарняний, службове відрадження за кордон і т. д.) завчасно повідомити листом електронної пошти Хмельницький Центр;

- забезпечити робоче місце з доступом на сайт Хмельницького Центру в мережі ЄАІС ДМСУ за адресою: <http://172.20.20.25>;

- після введення паролів доступу до комп'ютерної програми-платформи тестування, надати можливість слухачам, у відповідний час, пройти тестування.

В день проведення диференційованого заліку наказом директора Хмельницького Центру створюється комісія із працівників Центру.

По завершенню диференційованого заліку згідно з результатами отриманими за допомогою комп'ютерної програми-платформи тестування створюється протокол, який підписує створена комісія.

Після успішної здачі диференційованого заліку слухачам видається посвідчення про підвищення кваліфікації встановленого зразку.

При відсутності слухача на здачі диференційованого заліку за поважних причин надається можливість здачі з іншою групою відповідного напрямку підвищення кваліфікації.

Працівники відділів по роботі з особовим складом, відповідних митниць, повинні завчасно попереджати листом електронної пошти Хмельницький Центр про готовність слухача до здачі диференційованого заліку з іншою групою відповідного напрямку підвищення кваліфікації.

Алгоритм підвищення кваліфікації за дистанційною формою навчання у Хмельницькому Центрі більш детально наведений на рис. 1.

При проведенні експерименту з впровадження дистанційного навчання в Хмельницькому Центрі у 2007-2008 рр. виникла пропозиція поєднання як дистанційної, так і стаціонарної форм навчання. Комбінована форма вбирає найкращі сторони. За допомогою дистанційної форми пропонувалося самостійне вивчення слухачами теоретичного матеріалу. Після чого за допомогою вхідного тестування слухачі підтверджували якість засвоєння теоретичних знань. Стаціонарна форма давала змогу більш якісно проводити практичні заняття, ділові ігри, круглі столи і т. д.

В той же час є певні проблеми пов'язані з підвищенням кваліфікації за дистанційною формою:

- відсутність належної підготовки інспекторського складу для навчання за дистанційною формою;

- необхідність створення сприятливих умов безпосередньо на митницях (облаштування спеціальних робочих місць);

- несприяння деякою частиною викладацького складу навчальних установ даного напрямку.

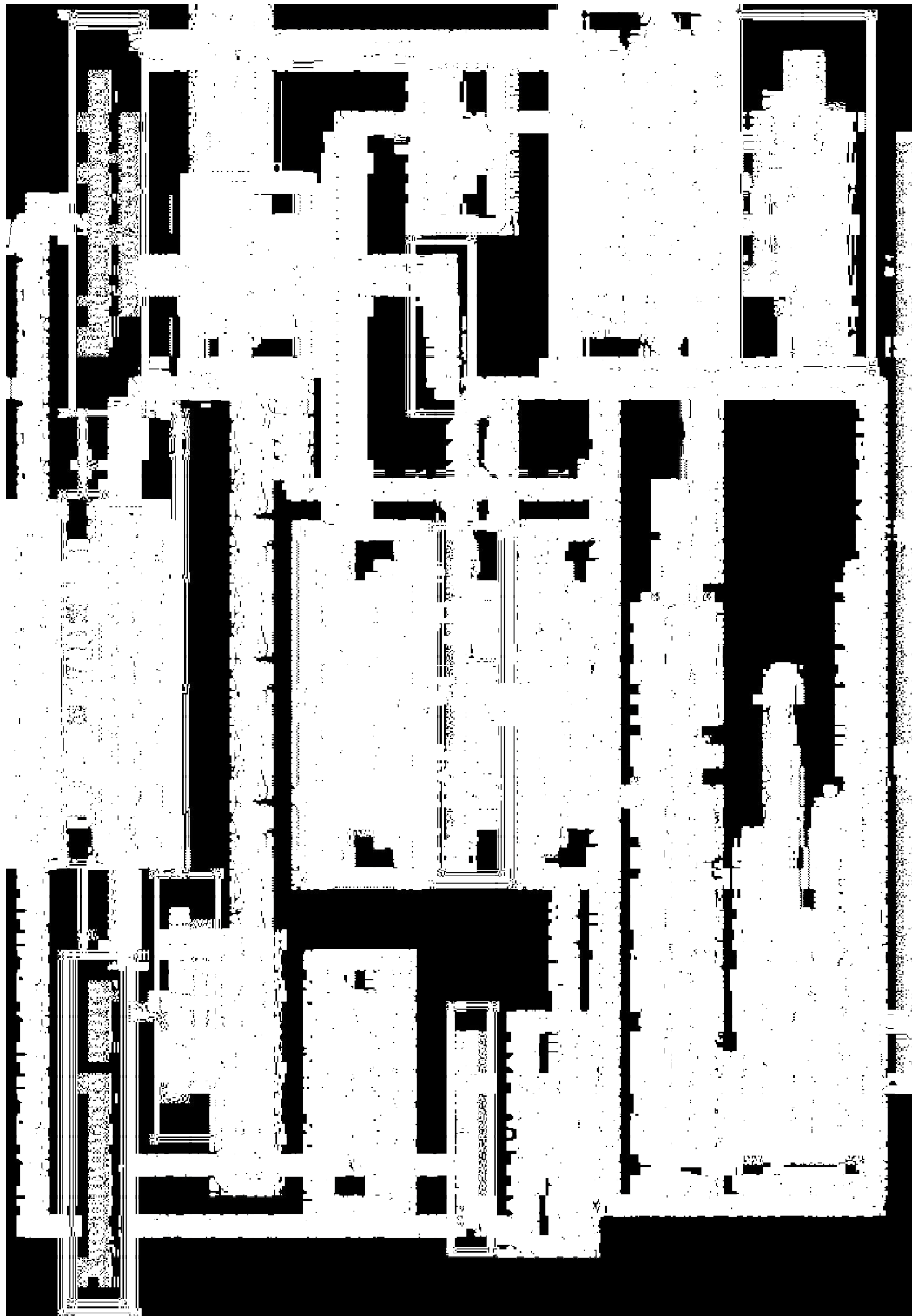
Розвиток Державної митної служби України вимагає підвищення рівня професіоналізму фахівців усіх категорій. Виконати це завдання можливо завдяки втіленню в життя діяльності митної служби безперервної освіти та використанню при її проведенні сучасних методів та технологій навчання.

Таким чином, дистанційне навчання є перспективною формою освіти, повністю відповідає всім вимогам, що висуваються до традиційних форм освіти і може використовуватись в системі безперервної освіти працівників Державної митної служби України, не тільки в умовах світової економічної кризи.

Проведений аналіз використання дистанційного навчання Хмельницьким центром показав, що поряд із зростанням потреб у безперервній освіті можливе

www.univer.km.ua Університетські наукові записки, 2009, № 4 (32), с. 327-331.

використання комбінованої форми навчання.

На сьогоднішній день у світі накопичено значний досвід реалізації систем дистанційного навчання, що використовують комп'ютерні мережі, системи безпосереднього телевізійного мовлення та телекомунікаційні технології.

Список використаних джерел

1. Нові технології навчання : Наук.-метод. зб. / Ред. кол. : В. О. Зайчик (гол. ред.), О. Я. Савченко, М. Ф. Дмитриченко та ін. — К. : ЗАТ "НІЧ.ЛІАВА", 2003. (Спец. випуск).
2. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04.02.1998 р., № 74/98-ВР // ВВР. — 1998. — № 27. — Ст. 181.
3. Про вищу освіту : Закон України від 17.01.2002 р., № 2984-III // ВВР. — 2002. — № 20. — Ст. 134.
4. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України від 09.01.2007 р., № 537-V // ВВР. — 2007. — № 12. — Ст. 102.
5. Про затвердження Державної програми "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці" на 2006-2010 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 07.12.2005 р., № 1153 // ОВУ. — 2005. — № 49. — Ст. 3058.
6. Про затвердження Положення про дистанційне навчання в системі професійної підготовки працівників Державної митної служби України : Наказ Державної митної служби України від 12.03.2009 р., № 222 [Електронний ресурс] Офіційний сайт Державної митної служби України. — Режим доступу : <http://www.customs.gov.ua>.

Надійшла до редакції 01.06.2009
Рекомендована до друку 19.06.2009